

Υγεία, ιατρική περίθαλψη και ανθρώπινη ανάπτυξη

Ιωάννης Κυριόπουλος

Ομότιμος Καθηγητής Οικονομικών της Υγείας (ΕΣΔΥ)
Πρόεδρος του Ινστιτούτου Οικονομικών της Υγείας

Η πανδημική κρίση έδειξε ότι η ασκούμενη πολιτική υγείας, τα τελευταία χρόνια, έχει υπερβεί τα όρια της. Ως εκ τούτου, οφείλει να υπερβεί την πρακτική της παθητικής διαχείρισης των συμπτωμάτων από τις χρόνιες στρεβλώσεις. Οι οποίες οξύνονται εξαιτίας της πλημμυρικής διαχείρισης, της απουσίας προτεραιοτήτων και της έλλειψης μεταρρυθμιστικής έμπνευσης.

Αν και η εθνική πολιτική για την υγεία και την ιατρική περίθαλψη οφείλει να εμπνέεται από την πρόθεση να δημιουργήσει αξίες στην υγεία, την ιατρική περίθαλψη και την κοινωνική και ανθρώπινη ανάπτυξη, εντούτοις βρίσκεται μακράν αυτού του στόχου. Το εγχείρημα αυτό μπορεί να επιτευχθεί διαμέσου της διεπιστημονικής τεκμηρίωσης, της διατομεακής εφαρμογής και της προτεραιοποίησης των επιλογών, με βάση τις κατευθυντήριες οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.

Για τούτο η πολιτική για την υγεία υπερβαίνει τα όρια μιας συμβατικής ρύθμισης εκκρεμοτήτων και θέτει ως στόχο μακράς εμβέλειας τη συντήρηση και βελτίωση του ανθρώπινου και διανοητικού κεφαλαίου της χώρας, γιατί αυτά αποτελούν το συγκριτικό πλεονέκτημα, τον πλούτο του έθνους.

Οι οδηγίες αυτές προσδιορίζονται από τη Διακήρυξη της Astana (2018), που αποτελεί συνέχεια και διεύρυνση της Διακήρυξης της Alma-Ata (1978) για την υγειονομική ανάπτυξη με βάση τη σύζευξη των πολιτικών για την πρωτοβάθμια φροντίδα και τη δημόσια υγεία. Αυτή η στρατηγική για την υγεία, την ιατρική περίθαλψη και την ανθρώπινη ανάπτυξη οφείλει να βασίζεται σε τρεις άξονες: **(α)** την πρόληψη και την φροντίδα υγείας, **(β)** την προσθήκη αξίας στην ιατρική περίθαλψη και **(γ)** την αναγνώριση ότι η υγεία είναι ο πλούτος του έθνους.

Η πρόληψη και η φροντίδα, που είναι ο πρώτος άξονας, αποσκοπεί στη προσθήκη αξίας στην υγεία με τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής, που σχετίζεται με την υγεία και στοχεύει στην αύξηση των ετών ζωής και κυρίως των ετών ζωής σε ευεξία. Στόχος που μπορεί να επιτευχθεί με την πρωτοβάθμια φροντίδα, την πρόληψη και τον προσυμπτωματικό έλεγχο, την έμφαση στη φροντίδα της οικογένειας και τον έλεγχο των συμπεριφορικών (κάπνισμα, παχυσαρκία, φυσική άσκηση) και κοινωνικών παραγόντων (φτώχεια, ανεργία) κινδύνου για την υγεία.

Αξίζει να επισημανθεί η σημασία της συμβολής μιας ποικιλίας άλλων αξιών -πλην της υγείας-, που αποτελούν κίνητρο για προληπτική συμπεριφορά στην υγεία. Στην πραγ-

ματικότητα, όμως, πρόκειται για την αξία της υγείας, την οποία μπορεί να εγγυηθούν και να διευρύνουν οι πολιτικές δημόσιας υγείας.

Ο δεύτερος άξονας αναφέρεται στην προσθήκη αξίας στην ιατρική περίθαλψη με την αποδοτική χρήση των ανθρώπινων, υλικών και οικονομικών πόρων. Το εγχείρημα αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της επιχειρησιακής βελτίωσης των νοσοκομείων και της εισαγωγής του επαγγελματικού «μάντζμεντ», ώστε να αναπτυχθεί «χώρος» για τη βελτίωση της θέσης των ιατρών, των νοσηλευτών και γενικά των επαγγελματιών υγείας, αλλά και της ανταποκρισιμότητας των υπηρεσιών στις προσδοκίες των πολιτών.

Η επίτευξη υψηλής αξίας για τους ασθενείς πρέπει να γίνει ο πρωταρχικός στόχος της παροχής ιατρικής περίθαλψης, με την αξία να ορίζεται ως οι εκβάσεις και τα αποτελέσματα της υγείας, τα οποία επιτυγχάνονται ανάλογα με τις «επενδύσεις» που τοποθετούνται στον υγειονομικό τομέα.

Στην ουσία πρόκειται για την ενσωμάτωση των αρχών της (ιατρικής) αποτελεσματικότητας, της (οικονομικής) αποδοτικότητας και της (κοινωνικής) ισότητας, που μπορεί να υπηρετηθούν αφενός με τη διασφάλιση της καθολικής ασφαλιστικής κάλυψης του πληθυσμού και αφετέρου με την εισαγωγή μεθόδων ελεγχόμενου ανταγωνισμού μεταξύ των προμηθευτών (ιατρών και νοσοκομείων).

Ο τρίτος άξονας σχετίζεται με την αναγνώριση ότι η υγεία συνιστά τον πλούτο του έθνους και η αξία της ανάπτυξης του υγειονομικού τομέα συνδέεται με τη βελτίωση της παραγωγής της φροντίδας υγείας, της έρευνας και της εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας και συμβολής στην αύξηση του ΑΕΠ, πράγμα που μπορεί να επιτευχθεί με τις συνέργειες όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Στο πλαίσιο αυτό, το σύστημα υγείας μπορεί να προετοιμασθεί κατάλληλα να υποδεχθεί το τεχνολογικό και ψηφιακό μέλλον, που έρχεται με μεγάλη ταχύτητα στον υγειονομικό τομέα. Η υγεία συνιστά μαζί με την παιδεία και την οικονομία το τρίπτυχο της ανθρωπίνης (κοινωνικής, πολιτισμικής και οικονομικής) ανάπτυξης.

Για τούτο η πολιτική για την υγεία υπερβαίνει τα όρια μιας συμβατικής ρύθμισης εκκρεμοτήτων και θέτει ως στόχο μακράς εμβέλειας τη συντήρηση και βελτίωση του ανθρώπινου και διανοητικού κεφαλαίου της χώρας, διότι αυτά αποτελούν το συγκριτικό πλεονέκτημα, τον πλούτο του έθνους. Είναι αυτονόητο, ότι η πρόσθετη αξιών στην υγεία, την ιατρική περίθαλψη και την ανθρώπινη ανάπτυξη απαιτεί ως προϋποθέσεις την ύπαρξη διαφάνειας, δημοκρατίας και ακεραιότητας, πράγμα που είναι δυσχερές και σύνθετο στην παρούσα συγκυρία.

Η υγεία δεν είναι απλά ένα «τεχνικό» θέμα, είναι ένα ζήτημα πολιτικής και κουλτούρας. ●